

AHOLINING ZAIF QATLAMLARINI HIMOYALASHDA MILLIY AGENTLIK ROLI

Jo'raxanova Sabina

Namangan davlat pedagogika instituti Ijtimoiy fanlar fakulteti

Ijtimoiy ish yo'nalishi I kurs talabasi

e-mail: joraxanovasabina@gmail.com

Tel: 977761415

Ilmiy rahbar: Abdusalomov Muhiddin

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20614881>

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasi Milliy ijtimoiy himoya agentligining aholini zaif qatlamlarini himoyalashdagi roli va uning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda agentlikning ijtimoiy yordam va qo'llab-quvvatlash mexanizmlari, shuningdek, aholining kam ta'minlangan qatlamlarini aniqlash va qo'llab-quvvatlash jarayonidagi innovatsion yondashuvlar o'rganiladi. Tadqiqot natijalari agentlik faoliyatini takomillashtirish va strategik rejalashtirish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy himoya, zaif qatlamlar, Milliy agentlik, ijtimoiy yordam, strategiya

Аннотация: В статье анализируется роль Национального агентства Республики Узбекистан в защите уязвимых слоев населения и эффективность его деятельности. Рассматриваются механизмы социальной помощи, выявления и поддержки социально уязвимых групп, а также инновационные подходы в этой сфере. Результаты исследования позволяют предложить рекомендации по совершенствованию работы агентства и стратегическому планированию.

Ключевые слова: социальная защита, уязвимые группы, Национальное агентство, социальная помощь, стратегия

Annotation: *This article analyzes the role of the National Social Protection Agency of Uzbekistan in safeguarding vulnerable population groups and the effectiveness of its activities. The study examines mechanisms for social assistance, identification and support of vulnerable groups, and innovative approaches in service delivery. The research findings provide recommendations for improving the agency's operations and strategic planning.*

Keywords: *social protection, vulnerable groups, National Agency, social assistance, strategy*

KIRISH

Ijtimoiy himoya tizimining samaradorligi bevosita aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash bilan o'lchanadi. Muallifning shaxsiy fikricha, Milliy agentlik bu yo'nalishda nafaqat yordamni taqdim etuvchi organ, balki ijtimoiy siyosatni amalga oshiruvchi strategik tizim sifatida ham muhim rol o'ynaydi [1]. O'zbekiston sharoitida kambag'allik, nogironlik, yolg'izlik va yoshga oid xavflarga duch kelayotgan qatlamlar aniqlanib, ularga manzilli yordam ko'rsatish tizimi shakllantirilmoqda. Shu sababli agentlik faoliyatini tahlil qilish, uning zaif qatlamlarni himoyalashdagi samaradorligini o'rganish dolzarb vazifa hisoblanadi. Ijtimoiy himoya tizimi har bir davlatda aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash va ularning hayot sifatini oshirishga xizmat qiladigan asosiy institutlardan biridir. Mening shaxsiy fikrimcha, O'zbekiston sharoitida Milliy agentlik faqat yordam taqdim etuvchi organ sifatida emas, balki ijtimoiy siyosatni amalga oshiruvchi strategik tizim sifatida ham markaziy rol o'ynaydi. Shaxsiy kuzatuvlarimga ko'ra, agentlikning samarali faoliyati aholining ijtimoiy zaif qatlamlarini aniqlash, ularni qo'llab-quvvatlash va manzilli yordamni taqdim etish bilan bevosita bog'liq. Shu nuqtayi nazardan, agentlik faoliyatining tahlili va uning zaif qatlamlarni himoyalashdagi roli tadqiqotning dolzarb mavzusiga aylanadi. Shuni ta'kidlamoqchi: xalqaro tajribani o'rganish va uni milliy sharoitga moslashtirish Milliy agentlikning samaradorligini oshirish va ijtimoiy adolatni mustahkamlash imkonini beradi. Shu bilan birga, mening fikrimcha, Milliy agentlik

faoliyatida innovatsion yondashuvlar va raqamli platformalardan foydalanish ijtimoiy yordam tizimining tezkorligi va manzilliligini oshiradi. Shu sababli, agentlikning strategik va amaliy faoliyatini chuqur tahlil qilish, zaif qatlamlarni himoyalash jarayonidagi imkoniyatlarini aniqlash tadqiqotning asosiy maqsadi hisoblanadi. Mening pozitsiyamiga ko'ra, xalqaro tajriba asosida ilg'or usullarni joriy etish Milliy agentlikning strategik va operativ samaradorligini oshirishga yordam beradi. Masalan, raqamli platformalar orqali ijtimoiy yordam ko'rsatish, yagona reyestrlar yaratish va monitoring tizimlarini joriy etish aholining manzilli va tezkor yordamga bo'lgan ehtiyojlarini qondirishda muhim vosita hisoblanadi. Shu sababli, ushbu tadqiqotda Milliy agentlik faoliyati va uning zaif qatlamlarni himoyalashdagi roli tahlil qilinadi, samaradorlikni oshirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi: Qiyosiy tahlil (komparativ analysis) – xalqaro tajriba va Milliy agentlik faoliyatining samaradorligi solishtirildi. Normativ-huquqiy hujjatlar tahlili – ijtimoiy himoya sohasidagi qonunlar, farmonlar va qarorlar o'rganildi [2]. Statistik ma'lumotlar tahlili – Milliy agentlik hisobotlari va davlat statistikasi tahlil qilindi [3]. Mening shaxsiy fikrimcha, ushbu kompleks yondashuv Milliy agentlikning zaif qatlamlarni qo'llab-quvvatlashdagi imkoniyatlarini to'liq baholashga xizmat qiladi. Mazkur tadqiqotda aholini ijtimoiy himoya qilishda Milliy agentlikning roli va samaradorligini baholash uchun muallif shaxsiy yondashuvini asos qilib oldi. O'ylashimcha, zaif qatlamlarni himoyalash jarayoni murakkab va ko'p qirrali bo'lgani sababli uni faqat bir usul bilan o'rganish yetarli emas. Shu bois tadqiqotda turli metodlar — huquqiy hujjatlarni tahlil qilish, statistik ma'lumotlarni o'rganish va xalqaro tajribani solishtirish — birgalikda qo'llanildi. Shaxsiy kuzatuvim shuni ko'rsatadiki, Milliy agentlikning samaradorligini baholashda nafaqat mavjud yordam dasturlarini tahlil qilish, balki ularning amalda qanchalik tezkor va manzilli ishlashini o'rganish muhimdir. Shu bilan birga, innovatsion yondashuvlar va

raqamlashtirilgan platformalardan foydalanish agentlikning faoliyatini yanada samarali qilishga imkon beradi. Shaxsiy fikrimcha, kompleks metodologiya Milliy agentlikning zaif qatlamlarni himoya qilishdagi imkoniyatlarini to'liq tushunishga yordam beradi va kelajakda tizimni takomillashtirish bo'yicha aniq tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi. Shu yondashuv orqali nafaqat mavjud muammolar aniqlanadi, balki ularni hal qilish uchun amaliy choralar taklif qilinadi.

NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki: Milliy agentlik zaif qatlamlarni aniqlash va manzilli yordam ko'rsatishda samarali mexanizmlarga ega [4]. Raqamli platformalar orqali xizmatlar ko'rsatish joriy etilgan va bu yordamning tezkorligini oshirdi. Agentlikning qo'llab-quvvatlash dasturlari ijtimoiy tenglikni oshirishga yordam beradi va kambag'allik darajasini kamaytirishga xizmat qiladi [5]. Shaxsiy tahlil shuni ko'rsatadiki, ilg'or davlatlarda qo'llaniladigan monitoring va baholash tizimlarini joriy etish agentlik faoliyatini yanada samarali qilishi mumkin. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, Milliy agentlik aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlashda markaziy rol o'ynaydi. Mening shaxsiy fikrimcha, agentlikning samaradorligi nafaqat yordam ko'rsatish hajmi bilan, balki uning manzilligi, tezkorligi va aholining haqiqiy ehtiyojlarini qondira olish qobiliyati bilan belgilanadi. Shaxsiy kuzatuvlarimga ko'ra, raqamli platformalar va yagona reyestrlar yordamida ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish jarayoni sezilarli darajada soddalashtirilgan va yordam kerakli qatlamlarga o'z vaqtida yetib bormoqda. Shu bilan birga, agentlikning innovatsion yondashuvlari va strategik rejalashtirish tizimi yordamning samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Mening tahlilimga ko'ra, Milliy agentlik faoliyati nafaqat jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi, balki aholining zaif qatlamlari uchun ijtimoiy adolatni mustahkamlashga ham hissa qo'shadi. Shu nuqtai nazardan, agentlikning resurslarni samarali taqsimlash, monitoring qilish va innovatsion yondashuvlarni qo'llashdagi imkoniyatlari uning zaif qatlamlarni himoyalashdagi rolini yanada oshiradi. Shaxsiy fikrimcha, kelgusida agentlik faoliyatini yanada rivojlantirish uchun xalqaro tajribalarni

o'rganish, kadrlar salohiyatini oshirish va raqamlashtirish imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Bu esa nafaqat yordamning sifatini oshiradi, balki tizimning barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Milliy agentlik faoliyati ijtimoiy himoya tizimining markaziy komponenti sifatida aholi zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Muallifning fikricha, agentlik samaradorligini oshirish uchun quyidagilar muhim:

Raqamli monitoring va baholash tizimlarini kengaytirish;

Xalqaro tajriba asosida kadrlar tayyorlash va bilim almashish;

Ijtimoiy yordamning manzilliligini kuchaytirish. Shuningdek, shaxsiy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, agentlikning strategik rejalashtirish qobiliyati va innovatsion yondashuvlarni joriy etishi uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlaydi [6]. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Milliy agentlik faoliyati aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi, biroq ba'zi sohalarda samaradorlikni oshirish uchun qo'shimcha choralar talab etiladi. Shaxsiy fikrimcha, agentlikning samaradorligini oshirishning birinchi sharti — yordamning manzilliligini yanada kuchaytirishdir. Ya'ni, resurslar eng ehtiyojmand qatlamlarga aniq yetib borishi uchun monitoring tizimi va statistika bazasi muntazam yangilanishi kerak. Shuningdek, shaxsiy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, xalqaro tajribada qo'llanilayotgan innovatsion yondashuvlar, masalan, raqamli platformalar va elektron reyestrlar, O'zbekistonda ham samarali joriy etilishi mumkin. Bu nafaqat yordamning tezkor yetib borishini ta'minlaydi, balki byudjet mablag'laridan samarali foydalanishga ham hissa qo'shadi. Mening fikrimcha, Milliy agentlikning ijtimoiy himoya tizimida strategik va operativ rolini oshirish uchun, kadrlar malakasini oshirish va xalqaro tajriba bilan uzviy aloqani kuchaytirish zarur. Shu bilan birga, agentlik faoliyatida jamiyatning faolligi va aholi bilan muloqotning kuchaytirilishi, xizmatlarning sifatini va ishonchliligini oshirishga yordam beradi. Shaxsiy nuqtayi nazardan kelib chiqib aytganda, Milliy agentlikning zaif qatlamlarni

himoyalashdagi roli nafaqat moliyaviy yordam bilan cheklanmasligi, balki aholining turmush sharoitini yaxshilash va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan tizimli faoliyat sifatida rivojlantirilishi muhimdir. Shu yondashuv agentlikning uzoq muddatli samaradorligini ta'minlaydi va ijtimoiy adolatni mustahkamlashga xizmat qiladi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Milliy agentlik zaif qatlamlarni himoyalashda nafaqat yordam beruvchi organ, balki ijtimoiy siyosatning strategik amalga oshiruvchisi hisoblanadi. Muallifning shaxsiy fikricha, agentlik faoliyatini takomillashtirish va xalqaro tajribani tatbiq etish ijtimoiy tenglikni oshirish, kambag'allikni kamaytirish va aholining farovonligini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, innovatsion yondashuvlar va raqamlashtirish Milliy agentlikning samaradorligini yanada oshirish imkonini beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Milliy agentlik aholining zaif qatlamlarini himoyalashda markaziy strategik rol o'ynaydi. Mening shaxsiy fikrimcha, agentlikning samaradorligi nafaqat moliyaviy yordam hajmi bilan, balki uning manzilligi, tezkorligi va aholining haqiqiy ehtiyojlarini qondira olish qobiliyati bilan belgilanadi. Shaxsiy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, Milliy agentlikning innovatsion yondashuvlari, raqamli platformalardan foydalanishi va monitoring tizimlarini joriy etishi yordamning sifatini va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, xalqaro tajriba asosida ilg'or usullarni tatbiq etish agentlikning faoliyatini yanada takomillashtirishga yordam beradi. O'ylashimcha, kelgusida Milliy agentlik faoliyatini rivojlantirish uchun bir qancha ustuvor yo'nalishlar mavjud: kadrlar salohiyatini oshirish, xalqaro tajriba bilan uzviy aloqani kuchaytirish, raqamlashtirish imkoniyatlarini kengaytirish va jamiyatning faolligini jalb qilish. Shu yondashuv nafaqat yordamning sifatini oshiradi, balki ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash va aholining farovonligini yaxshilashga xizmat qiladi. Shaxsiy fikr sifatida muallif ta'kidlaydiki, Milliy agentlikning uzoq muddatli samaradorligi va aholining zaif qatlamlarini himoyalashdagi roli tizimli yondashuv, innovatsion

metodlar va strategik rejalashtirish orqali yanada mustahkamlanadi. Shu bilan birga, agentlik faoliyati ijtimoiy adolatni oshirish va kambag'allikni kamaytirishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy ijtimoiy himoya agentligi. Yillik hisobot 2023. Toshkent, 2023.
2. Qonunlar va farmonlar to'plami. Ijtimoiy himoya sohasidagi normativ hujjatlar. Toshkent, 2022.
3. Statistika qo'mitasi. Aholi va ijtimoiy himoya statistikasi. Toshkent, 2023.
4. International Labour Organization. Social Protection for Vulnerable Groups. Geneva, 2021.
5. World Bank. Strengthening Social Protection in Central Asia. Washington, DC, 2022.
6. Esping-Andersen G. The Three Worlds of Welfare Capitalism. Princeton University Press, 1990.